

Uvitenhet om hvorfor forskere forbløffes

Denne teksten ble lagt ut som bloggpost, basert på kommentar i Aftenposten, den 18.02.2021.

Aftenposten

Uviten | Uviten

Hvorfor blir forskere forbløffet igjen og igjen?

Marit Simonsen
vitenskapsskribent og redaktør i Store norske leksikon

16. februar 2021

- I jakten på å fange lesere skaper forskningsjournalister feilaktige bilder av forskningens ferd mot stadig mer og bedre kunnskap. De bruker klisjéer om «forbløffede forskere» når det slett ikke er på sin plass – f.eks. når de skriver om fenomener som mangler forklaring, som ME, eller tema som er oppkonstruerte, som el-overfølsomhet.

Dette er hovedbudskapet til Marit Simonsen, vitenskapsskribent og redaktør av Store norske leksikon (SNL), i Aftenpostens Uviten-spalte den 16.2. Hun syns dette er trist, for vitenskapens gradvise kunnskapsvekst framstilles feil i jakten på sensasjonsjournalistikk.

Simonsens beskrivelse er nok rett, men har et stort, svart kunnskapshull:

Vitenskapens kunnskapsvekst er slett ikke så rasjonell som det framstilles i lærebøkene. Kunnskap forsvinner. Årsakene kan være at temaet ble politisk uønsket, at forskningsmetoden gikk av mote, at finansiering tørket ut, eller at det er skott mellom forskningsmiljøer.

Behandlingen av nettopp *ME* og *el-overfølsomhet* i Store medisinske leksikon (SML), et underbruk av Store norske leksikon, som Simonsen er redaktør av, er gode eksempler:

I flere tusen år har det vært godt kjent at en del mennesker og dyr reagerer på værforandringer *før* de skjer. Forskning innen radioteknologi og medisinsk meteorologi påviste i tiårene etter 2. verdenskrig flere biofysiske mekanismer som forklarer dette: Elektriske utladninger i værfronter påvirker bl.a. epifysen og kollagenmolekylets gjennomtrengelighet, for i neste ledd å påvirke oksidantproduksjon og utløse stoffskifteendringer og økt nervesignalering. Hos noen merkes det som utmattelser, migrene, epileptiske anfall og leddsmerter – *før været endres*.

I Vesten forsvant hele forskningsfeltet og finansieringen plutselig ca. 1992. Meg bekjent er det ikke kartlagt hvorfor, men det var nettopp da en ny tese ble etablert i Vesteuropa: «Ingen biologisk påvirkning fra radiobølger er mulig uten at eksponeringen er sterk nok til å gi varmeskader.» Tesen stammet fra USAs marine og ble aktivt fremmet av USAs militær-industrielle kompleks for å legitimere framvekst av radaranlegg og mikrobølget radiokommunikasjon. Siden trådte kraftbransjen, deretter mobilbransjen, inn som forsvarere. Denne tesen ligger fortsatt til grunn for vårt strålevern, til tross for massiv forskning som viser at den ikke har prediksjonsevne: Eksponeringsskader opptrer selv om strålingen er lagt svakere.

Etter hvert forsvant etablert kunnskap ut av det nordiske medisinstudiet, ut av norske symptomlister, ut av trykkesystemet, og vi fikk diverse offentlige utredninger som slo fast at «riktignok hevder en del forskning å gjøre slike funn, men de er ikke pålitelige nok til å legges til grunn». Det var konklusjoner som ble trukket utfra bedømmelseskriterier utformet som revierforsvar.

Symptomene, med navn som *fibromyalgi*, *værfølsomhet*, *ME*, *epilepsi* og *el-overfølsomhet*, gikk fra å ha solide delforklaringer i omfattende faglitteratur av høy kvalitet – i tidsskrifter medisinere og forskningsjournalister innen helse og biologi i dag ikke har hørt om – til å bli «medisinsk uforklarte plager og symptomer» (MUPS).

I SML var værsyke inntil for et par år siden fortsatt definert som et forvarsel for værforandring, og forklart som elektrisk fenomen. Men så ble tilstanden omdefinert til bare å gjelde påvirkning fra trykk, temperatur og fuktighet, altså været slik det er i øyeblikket. De som reagerer på forhånd, er dermed blitt MUPSere: De lider av en nå uforklart lidelse. Oversendelse av en mengde litteraturreferanser til artikkelforfatter og redaksjonen hjalp ikke – for redaksjonen hadde bestemt at bare nyere medisinsk litteratur skulle legges til grunn. Og den fins det jo lite av – forståelig nok. Sirkelen er komplett.

Slik går tiårene fort mens de rammede selv, eller nye forskere, bare langsomt kjemper fram et nytt gjennomslag for hvordan elektromagnetiske pulser av samme slag som i værfronter - men nå fra dagens trådløse kommunikasjon og enormt mye sterkere - utløser de samme biologiske mekanismer og de samme knippene av symptomer – med samme eller liknende navn som alt ble påvist epidemiologisk og i lab-forsøk og inngående årsaksforklart før oppvarmingsparadigmet ble opphøyd til eneste sanne lære.

Og slik blir vi alle dummere, og forskere og forskningsjournalister kan på ny forbauses – eller reagere med fordommer og avvisning – uten at de har kunnskap til å se at det nå er god gammel årgangsvin som dukker opp igjen på nye flasker.

Det er ikke bare uvitenhet satt i system. Det er også dypt tragisk.

Einar Flydal, den 18. februar 2021

PS. Brorparten av denne teksten har jeg lagt inn som kommentar til Marit Simonsens Uviten-artikkel i Aftenposten (<https://www.aftenposten.no/viten/uviten/i/EOOQL/hvorfor-bli-forskere-forbloeffet-igjen-og-igjen>). Jeg har droppet referanser til forskningslitteraturen her. En god del kan du finne i [bloggpost 15.02.22021](#).